

Sygn. akt II CSK 175/13

POSTANOWIENIE

Dnia 17 października 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski

w sprawie z wniosku B. B.
przy uczestnictwie J. W., I. D., R. K., M. S., E. G. i A. W.
o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 października 2013 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestników
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 6 grudnia 2012 r., sygn. akt II Ca [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i oddala
wniosek wnioskodawczyni o przyznanie kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania jeżeli: w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

Instytucja przedsądu, jak wynika z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, jest zgodna z normami konstytucyjnymi, a także z zaleceniami Rady Europy zezwalającymi na wprowadzenie środków eliminujących dostęp do sądu najwyższego szczebla. Skarga kasacyjna służy od prawomocnego orzeczenia, ma ograniczony zasięg, a jej podstawowym celem jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i twórczy wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa.

Wprawdzie skarżący odwołał się do istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistej zasadności skargi, niemniej nie występują te przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.).

Istotnym zagadnieniem prawnym w omawianym znaczeniu jest taki problem z zakresu wykładni lub stosowania prawa, który ma znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2005 r., I CZ 183/04, niepublikowane). Powołanie się na istnienie takiego zagadnienia wymaga jego sformułowania oraz przedstawienia argumentacji jurydycznej uzasadniającej tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych na gruncie przytoczonych przepisów prawa, na tle których ono powstało. Poza tym skarżący powinien wykazać, że zagadnienie to jest istotne dla rozpoznania lub rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 listopada 2003 r., II CK 324/03; z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, niepublikowane oraz z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OCNP 2006, nr 15 – 16, poz. 243).

Skarżący wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne „czy w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, sąd z mocy art. 670 k.p.c. ma obowiązek podjęcia czynności dowodowych z urzędu w celu ustalenia okoliczności faktycznych wynikających z tego przepisu, niezależnie od stanowiska uczestników postępowania, czy też jego obowiązek działania z urzędu ogranicza się do sytuacji, gdy poweźmie wątpliwości co do prawdziwości twierdzeń uczestnika postępowania domagającego się stwierdzenia nabycia spadku na swoją rzecz”.

Zagadnienie to w świetle dokonanych wiążących Sąd Najwyższy ustaleń (art. 398³ § 3 k.p.c.) nie ma bezpośredniego wpływu na wynik sprawy. Obowiązku działania sądu z urzędu na podstawie art. 670 k.p.c. nie można wprost odnosić do postępowania apelacyjnego, w którym odpowiednio (art. 13 § 2 k.p.c.) stosuje się art. 381 k.p.c. Sąd Rejonowy zastosował art. 670 k.p.c., gdyż z urzędu odebrał od wnioskodawczynie oświadczenie, czy odpowiada przesłance do dziedziczenia gospodarstwa rolnego. W tym postępowaniu jedyna obecna na rozprawie w dniu 23 sierpnia 2012 r. uczestniczka I. D. nie przeczyła twierdzeniom wnioskodawczynie i nie wniosła zastrzeżeń do zmiany postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku. Istotne więc okoliczności faktyczne sprawy przed Sądem Rejonowym nie były sporne, a skoro nie budziły wątpliwości co do zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, to nie wymagały dowodu. Odpis z księgi wieczystej dołączony przez wnioskodawczynię do odpowiedzi na apelację nie przeczył ustaleniom Sądów *meriti*, gdyż gospodarstwo rolne może składać się z nieruchomości stanowiących własność różnych osób. Poza tym dowód z opinii biegłego, ze względu na jego charakter, nie jest konieczny do wykazania przesłanek do dziedziczenia gospodarstwa rolnego. Skarżący przeoczyli, że Sąd drugiej instancji ocenił, że wnioskodawczynie nabyła praktyczne umiejętności potrzebne do prowadzenia gospodarstwa rolnego w rozumieniu art. 1059 pkt 2 k.c. w zw. z § 1 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 12 grudnia 1990 r. w sprawie warunków do dziedziczenia gospodarstwa rolnego (Dz.U. Nr 89, poz. 519), a w tym wypadku może to być praca przez rok bez względu na to, czy była wykonywana bezpośrednio przed otwarciem spadku.

Zaskarżone skargą kasacyjną orzeczenie oczywiście narusza prawo, gdy jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni

przepisami, albo zostało wydane w wyniku błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest w sposób pewny i niewątpliwy z góry widoczne dla prawnika, bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2003 r., I PKN 341/2001, OSNP 2004, nr 6, poz. 100). Konieczne jest zatem przedstawienie takich zarzutów, które wskazują na oczywiste naruszenie przez sąd zasad orzekania w demokratycznym państwie prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2009 r., I CSK 126/09, niepublikowane).

W skardze nie zostały przytoczone wystarczające argumenty świadczące kwalifikowanym naruszeniu prawa przez Sąd Okręgowy. Dokonana przez Sąd pierwszej instancji ocena prawna stanu faktycznego sprawy, zaakceptowana przez Sąd Okręgowy nie narusza w sposób kwalifikowany powołanych w skardze kasacyjnej unormowań, gdyż ze względu na zakwestionowanie przez Trybunał Konstytucyjny ograniczeń co do dziedziczenia gospodarstw rolnych, w judykaturze nawet przyjęto, że praca na nieruchomości rolnej, która może stanowić tylko część gospodarstwa rolnego, może stanowić podstawę do stwierdzenia praktycznych kwalifikacji do dziedziczenia gospodarstwa rolnego.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).